TEISINGUMO TEISMO (ketvirtoji kolegija) SPRENDIMAS

2016 m. vasario 25 d.*

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą — Direktyva 80/987/EEB — Valstybių narių įstatymų, susijusių su darbuotojų apsauga jų darbdaviui tapus nemokiam, suderinimas — Taikymo sritis — Jūrininkų, dirbančių su trečiosios valstybės vėliava plaukiojančiame laive, neapmokėti darbo užmokesčio reikalavimai — Darbdavys, kurio registruota buveinė yra šioje trečiojoje valstybėje — Darbo sutartis, kuriai taikoma šios trečiosios valstybės teisė — Darbdavio bankrotas, paskelbtas valstybėje narėje, kurioje yra jo faktinė buveinė — 1 straipsnio 2 dalis — Priedo II punkto A dalis — Nacionalinės teisės aktas, kuriame numatyta jūrininkų neapmokėtų darbo užmokesčio reikalavimų garantija, taikoma tik jų palikimo likimo valiai užsienyje atveju — Apsaugos lygis, nelygiavertis numatytajam Direktyvoje 80/987“

Byloje C-292/14

dėl *Symvoulio tis Epikrateias* (Valstybės Taryba, Graikija) 2014 m. gegužės 5 d. sprendimu, kurį Teisingumo Teismas gavo 2014 m. birželio 13 d., pagal SESV 267 straipsnį pateikto prašymo priimti prejudicinį sprendimą byloje

Elliniko Dimosio

prieš

Stefanos Stroumpoulis,

Nikolaos Koumpanos,

Panagiotis Renieris,

Charalampos Renieris,

Ioannis Zacharias,

Dimitrios Lazarou,

Apostolos Chatzisotiriou

TEISINGUMO TEISMAS (ketvirtoji kolegija),

kurį sudaro trečiosios kolegijos pirmininkas L. Bay Larsen, einantis ketvirtosios kolegijos pirmininko pareigas, teisėjai M. J. Malenovský, M. Safjan, A. Prechal (pranešėjas) ir K. Jürimäe,

generalinis advokatas P. Cruz Villalón,

* * Proceso kalba: graikų.

kancleris A. Calot Escobar,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

išnagrinėjęs pastabas, pateiktas:

— Graikijos vyriausybės, atstovaujamos X. Basakou, I. Kotsoni ir K. Georgiadis,

— Italijos vyriausybės, atstovaujamos G. Palmieri, padedamos *avvocato dello Stato* B. Tidore,

— Europos Komisijos, atstovaujamos M. Patakia ir J. Enegren,

susipažinęs su 2015 m. rugsėjo 24 d. posėdyje pateikta generalinio advokato išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su 1980 m. spalio 20 d. Tarybos direktyvos 80/987/EEB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su darbuotojų apsauga jų darbdaviui tapus nemokiam, suderinimo (OL L 283, p. 23; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 t., 1 sk., p. 217) išaiškinimu.

2 Šis prašymas pateiktas nagrinėjant *Elliniko Dimosio* (Graikijos valstybė) ir S. Stroumpoulis, N. Koumpanos, P. Renieris, C. Renieris, I. Zacharias, D Lazarou ir A. Chatzisotiriou ginčą dėl žalos, kurią jie teigia patyrę dėl netinkamo Direktyvos 80/987 perkėlimo į nacionalinę teisę.

Teisinis pagrindas

JTJTK

3 Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencija, pasirašyta 1982 m. gruodžio 10 d. Montego Bėjuje (Jamaika) ir įsigaliojusi 1994 m. lapkričio 16 d. (toliau – JTJTK), Maltos Respublikos ir Graikijos Respublikos ratifikuota atitinkamai 1993 m. gegužės 20 d. ir 1995 m. liepos 21 d., ir Europos bendrijos vardu patvirtinta 1998 m. kovo 23 d. Tarybos sprendimu 98/392/EB dėl Europos bendrijos 1982 m. gruodžio 10 d. Jungtinių Tautų jūrų teisės konvencijos ir 1994 m. liepos 28 d. Susitarimo, susijusio su jos XI dalies įgyvendinimu, patvirtinimo

(OL L 179, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 4 sk., 3 t., p. 260).

4 Pagal JTJTK 91 straipsnio 1 dalį:

„Kiekviena valstybė nustato sąlygas, kuriomis ji suteikia savo nacionalinę priklausomybę laivams, registruoja laivus savo teritorijoje ir suteikia teisę plaukioti su savo vėliava. Laivai turi tos valstybės nacionalinę priklausomybę, su kurios vėliava jie turi teisę plaukioti. Valstybę ir laivą turi sieti tikri ryšiai.“

5 JTJTK 92 straipsnio „Laivų statusas“ 1 dalyje nustatyta:

„Laivai plaukioja tik su vienos valstybės vėliava ir, išskyrus ypatingus atvejus, kurie yra numatyti tarptautinėse sutartyse arba šioje konvencijoje, atviroje jūroje jiems galioja tik tos valstybės jurisdikcija. <...>“

6 JTJTK 94 straipsnyje „Valstybės, su kurios vėliava plaukioja laivas, pareigos“ nustatyta:

„1. Kiekviena valstybė tinkamai vykdo savo jurisdikciją ir kontrolę administraciniais, techniniais ir socialiniais klausimais laivuose, plaukiojančiuose su jos vėliava.

2. Visų pirma kiekviena valstybė:

<...>

b) pagal savo vidaus teisės normas įgyvendina jurisdikciją kiekvienam su jos vėliava plaukiojančiam laivui, taip pat laivo kapitonui, pareigūnams ir įgulos nariams, kiek tai susiję su laivo administraciniais, techniniais ir socialiniais klausimais.

<...>“

Romos konvencija

7 Konvencijos dėl sutartinėms prievolėms taikytinos teisės, pateiktos pasirašyti 1980 m. birželio 19 d. Romoje (OL L 266, 1980, p. 1) (toliau – Romos konvencija), 3 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Sutarčiai taikoma šalių pasirinkta teisė. <...>“

8 Romos konvencijos 6 straipsnyje numatyta:

„1. Nepaisant 3 straipsnio nuostatų, sutarties šalių teisė pasirinkti individualiai darbo sutarčiai taikytiną teisę neatima darbuotojo teisės į apsaugą, kurią jam suteikia privalomos teisės normos, jeigu, nesant pasirinkimo, būtų taikytina teisė pagal šio straipsnio 2 dalį.

2. Nepaisant 4 straipsnio nuostatų, pagal 3 straipsnį šalims nepasirinkus sutarties teisės, darbo sutarčiai taikoma:

a) valstybės, kurioje vykdydamas sutartį darbuotojas paprastai dirba, teisė, net jeigu jis laikinai dirba kitoje valstybėje; arba

b) jei darbuotojas paprastai nedirba darbo nei vienoje valstybėje – valstybės, kurioje yra darbdavio verslo vieta, teisė,

išskyrus atvejus, kai iš aplinkybių visumos galima daryti išvadą, kad sutartis yra labiau susijusi su kita valstybe, ir šiuo atveju sutarčiai taikoma tos valstybės teisė.“

9 Šios konvencijos 10 straipsnio „Taikytinos teisės taikymo sritis“ 3–6 dalyse nustatyta:

„Pagal šios konvencijos 3–6 ir 12 straipsnius sutarčiai taikytina teisė pirmiausia yra taikoma:

a) sutarties aiškinimui;

b) sutarties vykdymui;

c) neperžengiant proceso teisės teismui suteiktų įgaliojimų, sutarties neįvykdymo teisinėms pasekmėms, taip pat ir nuostolių apskaičiavimui tiek, kiek tai reguliuoja teisės normos;

d) įvairiems prievolių pasibaigimo būdams, ieškinių senačiai ir apribojimui [senačiai ir teisės praradimui praleidus terminą];

e) sutarties negaliojimo teisinėms pasekmėms.“

Direktyva 80/987

10 Nagrinėjant laikotarpį, kai susiklostė pagrindinės bylos faktinės aplinkybės, kaip teisingai nurodė prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, reikia remtis Direktyvos 80/987 redakcijos iki pakeitimų, padarytų 2002 m. rugsėjo 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2002/74/EB (OL L 270, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 5 sk., 4 t., p. 261), nuostatomis. Direktyva 80/987 buvo panaikinta ir pakeista 2008 m. spalio 22 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2008/94/EB dėl darbuotojų apsaugos jų darbdaviui tapus nemokiam (OL L 283, p. 36).

11 Direktyvos 80/987 1–4 konstatuojamosiose dalyse nurodyta:

„kadangi būtina apsaugoti darbuotojus jų darbdaviui tapus nemokiam, o ypač garantuoti neapmokėtų reikalavimų apmokėjimą, kartu atsižvelgiant į Bendrijos subalansuotos ekonominės ir socialinės plėtros poreikį;

kadangi tarp valstybių narių lieka skirtumų, susijusių su darbuotojų apsauga šioje srityje; kadangi būtina imtis priemonių mažinant šiuos skirtumus, kurie gali daryti tiesioginį poveikį bendrosios rinkos veikimui;

kadangi būtina skatinti šios srities įstatymų derinimą, kartu juos tobulinant pagal Sutarties 117 straipsnio nuostatas;

kadangi dėl savo geografinės padėties ir dabartinės darbo struktūros Grenlandijos darbo rinka iš esmės skiriasi nuo kitų Bendrijos regionų darbo rinkų.“

12 Šios direktyvos 1 straipsnyje numatyta:

„1. Ši direktyva taikoma darbuotojų reikalavimams, kylantiems dėl darbo sutarčių ar darbo santykių ir pateiktiems 2 straipsnio 1 dalyje apibrėžtiems nemokiems darbdaviams.

2. Valstybės narės gali išimties tvarka netaikyti šios direktyvos kai kurių kategorijų darbuotojų reikalavimams dėl šių darbuotojų darbo sutarčių arba darbo santykių specialaus pobūdžio arba esant kitoms garantijų formoms, kurios teikia darbuotojams apsaugą, lygiavertę šios direktyvos teikiamai apsaugai.

Pirmoje pastraipoje minimos darbuotojų kategorijos yra nurodytos priede.

3. Ši direktyva netaikoma Grenlandijai. Pasikeitus darbo struktūrai šiame regione, ši išimtis turi būti peržiūrėta.“

13 Šios direktyvos priedo II punkte pateiktame sąraše nurodyti „darbuotojai, kuriems taikomos kitos garantijų formos“. Dėl Graikijos Respublikos į šį sąrašą įtrauktos „jūrų laivų įgulos“.

14 Direktyvos 80/987 2 straipsnyje nustatyta:

„1. Šioje direktyvoje darbdavys laikomas nemokiu:

a) jei pagal atitinkamos valstybės narės įstatymus ir kitus teisės aktus pateikiamas prašymas pradėti procesinius veiksmus dėl darbdavio turto, kad būtų kolektyviai patenkinti kreditorių reikalavimai, įskaitant 1 straipsnio 1 dalyje nurodytus reikalavimus,

ir

b) jei pagal pirmiau minėtus įstatymus ir kitus teisės aktus kompetentinga institucija:

— nusprendė pradėti procesinius veiksmus,

— nustatė, jog darbdavio įmonė yra visiškai uždaryta arba verslas baigtas vykdyti, o esamo turto nepakanka, kad būtų prasminga pradėti procesinius veiksmus.

2. Ši direktyva nepažeidžia nacionalinės teisės aktuose vartojamų sąvokų „darbuotojas“, „darbdavys“, „darbo užmokestis“ <...>“.

15 Šios direktyvos 3 straipsnio 1 dalyje numatyta, kad „valstybės narės imasi priemonių, būtinų užtikrinti, kad garantijų institucijos užtikrintų <...> darbdavio neapmokėtų reikalavimų, kylančių dėl darbo sutarčių ar darbo santykių ir susijusių su darbo užmokesčiu už laikotarpį iki nustatytos datos, apmokėjimą“.

16 Pagal šios direktyvos 5 straipsnį:

„Valstybės narės išsamias garantijų institucijų organizavimo, finansavimo ir veiklos taisykles nustato pagal šiuos principus:

<...>

b) darbdaviai prisideda prie garantijų institucijų finansavimo, išskyrus jeigu jas finansuoja tik valdžios institucijos;

c) garantijų institucijų įsipareigojimai nepriklauso nuo to, ar įvykdyti visi jų finansavimo įsipareigojimai.“

Graikijos teisė

17 Įstatymu 1836/1989 ir Prezidento dekretu 1/1990 (FEK A’ 1), kuris priimtas pagal šio įstatymo nuostatas, siekiama užtikrinti Direktyvos 80/987 perkėlimą.

18 Įstatymo 1220/1981, kuriuo papildomi ir pakeičiami su Pirėjo uosto valdymo institucija susiję teisės aktai (FEK A’ 296), 29 straipsnyje nustatyta:

„1. Kai jūrininkai graikai paliekami užsienyje su Graikijos vėliava plaukiojančiuose laivuose arba prie jūrininkų pensininkų kasų (*Naftiko Apomachiko Tameio*) prisijungusiuose užsienio laivuose, jeigu laivo savininkas nesilaiko nuostatų, taikomų dėl darbo užmokesčio ir maitinimo:

a) jūrininkų pensijų sistema iš savo „Ligos ir nedarbo fondų“ moka daugiausia trijų mėnesių darbo užmokesčio dydžio sumą, kurią sudaro baziniai darbo užmokesčiai ir vėlavimo išmokos, apibrėžti kolektyvinėse sutartyse;

b) gavėjai repatrijuojami Jūrininkų centro rūpesčiu pagal taikytinas nuostatas ir jiems sumokamos smulkios kelionės išlaidos.

<...>

2. 1 dalyje numatytos procedūros neprivaloma taikyti jūrininkui, kuris nusprendžia tęsti savo sutartį; tačiau jeigu jis gavo repatrijavimo išmoką ir priėmė pasiūlytą bilietą, jūrininko darbo sutartis visiškai nutraukiama „dėl to, kad laivo savininkas paliko jūrininką likimo valiai užsienyje“ <...>.

<...>

5. Sumokėjus 1 dalyje numatytas išmokas prarandama teisė į atitinkamus reikalavimus, kylančius iš darbo santykių; galimą mokėtiną likutį gavėjams turi sumokėti jų darbdavys arba už tai atsakingi asmenys.

<...>“

Pagrindinė byla ir prejudiciniai klausimai

19 1994 m. liepos 14 d. atsakovai pagrindinėje byloje, Graikijoje gyvenantys jūrininkai graikai, Pirėjuje (Graikija) sudarė sutartis su *Panagia Malta Ltd* (toliau – *Panagia Malta*) – bendrove, kurios registruota buveinė yra Valetoje (Malta); pagal tas sutartis jie buvo įdarbinti dirbti šiai bendrovei priklausančiame kruiziniame laive, plaukiojančiame su Maltos vėliava. Šiose sutartyse buvo numatyta sąlyga, kad sutartys reglamentuojamos pagal Maltos teisę.

20 Laivas, dėl arešto stovėjęs Pirėjo uoste nuo 1992 m. rugsėjo mėnesio, turėjo būti frachtuojamas 1994 m. vasarą. Atsakovai pagrindinėje byloje, negavę darbo užmokesčio už laikotarpį, kurį buvo įdarbinti, ir likę minėtame laive laukti šio frachtavimo, kuris galiausiai neįvyko, nutraukė savo minėtas sutartis 1994 m. gruodžio 15 d.

21 *Monomeles Protodikeio Peireos* (Pirėjo pirmosios instancijos teismo vienas teisėjas) Sprendimu 1636/1995 priteisė iš *Panagia Malta* sumokėti atsakovams pagrindinėje byloje sumas su palūkanomis, atitinkančias jų darbo užmokestį, maitinimo laive išlaidas, atostogų kompensacijas ir išeitines išmokas.

22 Aptariamas laivas po naujų areštų buvo parduotas iš varžytinių 1995 m. birželio 7 d. Tais pačiais metais *Polymeles Protodikeio Peireos* (Pirėjo pirmosios instancijos teismas) paskelbė *Panagia Malta* bankrotą. Atsakovai pagrindinėje byloje, nors ir pareiškę savo reikalavimus, negalėjo gauti jokių mokėjimų vykdant šią bankroto procedūrą, nes nebuvo turto, kurį dar būtų buvę galima realizuoti.

23 Taigi jie kreipėsi į Darbuotojų darbo agentūrą (*Organismos Apascholisis Ergatikou Dynamikou*) su prašymu suteikti darbuotojų apsaugą darbdavio nemokumo atveju. Suteikti šią apsaugą jiems buvo atsisakyta, nes kaip jūrininkai, kuriems taikomos kitos garantijų formos, jie nepateko į Direktyvos 80/987 ir kartu į Prezidento dekreto 1/1990 taikymo sritį.

24 1999 m. spalio 11 d. atsakovai pagrindinėje byloje inicijavo procesą *Diokitiko Protodikeio Athinon* (Atėnų pirmosios instancijos administracinis teismas) dėl Graikijos valstybės atsakomybės už tai, kad pagal Direktyvą 80/987 jūros laivų įguloms neužtikrino galimybės pasinaudoti garantijų institucijos teikiamomis garantijomis arba, nesant tokios institucijos, lygiavertės suteiktajai pagal šią direktyvą apsaugos.

25 Šiam teismui atmetus šiuos reikalavimus, atsakovai pagrindinėje byloje pareiškė apeliacinį skundą dėl šio sprendimo. *Dioikitiko Efeteio Athinon* (Atėnų apeliacinis administracinis teismas) Sprendimu 1063/2005 panaikino šį sprendimą ir konstatavo, kad, pirma, Direktyva 80/987 taikytina šioje byloje, nes *Panagia Malta* vykdė eksploatacijos veiklą Graikijoje, šalyje, kur yra jos faktinė buveinė, ir kad nagrinėjamas laivas plaukiojo su patogios šalies vėliava. Antra, apeliacinis teismas manė, kad perkeldama Direktyvą 80/987 į nacionalinę teisę Graikijos valstybė neteisingai neužtikrino darbuotojams, kaip antai atsakovams pagrindinėje byloje, šioje direktyvoje numatytos apsaugos. Šiuo

klausimu šis teismas pirmiausia konstatavo, kad, priešingai šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalies reikalavimui, pagal Įstatymo 1220/1981 29 straipsnį suinteresuotiesiems asmenims nesuteikiama pagal šią direktyvą užtikrinamajai lygiavertė apsauga.

26 Graikijos valstybė pareiškė kasacinį skundą dėl šio sprendimo *Symvoulio tis Epikrateias* (Valstybės Taryba).

27 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, kad šiame skunde keliami Sąjungos teisės aiškinimo klausimai. Šiuo klausimu jis remiasi JTJTK 91, 92 bei 94 straipsniais ir šiose nuostatose įtvirtintu tarptautiniu papročiu, taip pat Sprendimu *Poulsen ir Diva Navigation* (C-286/90, EU:C:1992:453), kuriame Teisingumo Teismas, be kita ko, konstatavo, kad pagal tarptautinę teisę laivas iš principo turi tik vieną nacionalinę priklausomybę, t. y. valstybės, kurioje jis užregistruotas, todėl valstybė narė negali laikyti trečiojoje valstybėje jau užregistruoto laivo plaukiojančiu su jos vėliava, remdamasi aplinkybe, kad šis laivas turi tikrą ryšį su šia valstybe nare.

28 Šiomis aplinkybėmis *Symvoulio tis Epikrateias* (Valstybės Taryba) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos prejudicinius klausimus:

„1. Ar pagal Direktyvos 80/987 nuostatas valstybės narės jūrininkams, dirbusiems su valstybės, kuri nėra Europos Sąjungos narė, vėliava plaukiojusiame laive, kiek tai susiję su neapmokėtais jų reikalavimais bendrovei laivo savininkei, kurios registruota buveinė yra trečiojoje valstybėje, tačiau faktinė – nagrinėjamoje valstybėje narėje, ir kuriai dėl jos faktinės buveinės vietos šios valstybės narės teismas pagal nacionalinės teisės nuostatas iškėlė bankroto bylą, taikomos apsaugą numatančios šios direktyvos nuostatos, atsižvelgiant į šia direktyva siekiamą tikslą ir neatsižvelgiant į tai, kad darbo sutartims taikoma trečiosios valstybės teisė, ir į tai, kad valstybė narė negali reikalauti, kad jos teisės sistemai nepriklausančio laivo savininkas mokėtų įmokas garantijų institucijai finansuoti?

2. Ar pagal Direktyvos 80/987 nuostatas tai, kad Įstatymo 1220/1981 29 straipsnyje numatyta, jog jūrininkų pensijų sistema moka daugiausia trijų mėnesių darbo užmokestį atitinkančias sumas, kurios nustatomos remiantis Graikijos jūrininkams, dirbantiems su Graikijos vėliava plaukiojančiuose laivuose arba užsienio laivuose, prisijungusiuose prie šios sistemos, atitinkamose kolektyvinėse sutartyse nustatytu baziniu darbo užmokesčiu ir išmokomis, minėtame straipsnyje numatytu atveju, t. y. tik kai šie jūrininkai paliekami likimo valiai užsienyje, gali būti laikoma lygiaverte apsauga?“

Dėl prejudicinių klausimų

Dėl pirmojo klausimo

29 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo pirmuoju klausimu iš esmės siekia sužinoti, ar Direktyvą 80/987 reikia aiškinti taip, kad jei būtų taikoma šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalis, valstybėje narėje gyvenantys jūrininkai, įdarbinti šioje valstybėje kaip bendrovės, kurios registruota buveinė yra trečiojoje valstybėje, o faktinė – šioje valstybėje narėje, darbuotojai, šiai bendrovei priklausančiame kruiziniame laive, plaukiojančiame su minėtos trečiosios valstybės vėliava, pagal darbo sutartį, kurioje šios trečiosios valstybės teisė nurodoma kaip taikytina teisė, po to, kai atitinkamos valstybės narės teismas taikydamas nacionalinę teisę paskelbė šios bendrovės bankrotą, turi turėti galimybę naudotis apsauga, kuri numatyta šioje direktyvoje dėl nesumokėtų darbo užmokesčio reikalavimų šiai bendrovei.

30 Svarbu priminti, kad pagal nusistovėjusią teismų praktiką Direktyva 80/987 siekiama socialinio tikslo užtikrinti minimalią apsaugą visiems darbuotojams Sąjungos lygiu darbdaviui tapus nemokiam, sumokant pagal sutartis arba remiantis darbo santykiais nesumokėtus reikalavimus, susijusius su darbo užmokesčiu už nustatytą laikotarpį (žr. pirmiausia Sprendimo *Maso ir kt.*, C-373/95, EU:C:1997:353, 56 punktą; Sprendimo *Walcher*, C-201/01, EU:C:2003:450, 38 punktą ir Sprendimo *Tümer*, C-311/13, EU:C:2014:2337, 42 punktą). Šiomis aplinkybėmis Teisingumo Teismas yra kelis kartus pabrėžęs, kad darbo užmokesčio reikalavimai dėl savo pobūdžio yra labai svarbūs suinteresuotiesiems asmenims (žr. pirmiausia Sprendimo *Visciano*, C-69/08, EU:C:2009:468, 44 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

31 Šiuo klausimu Direktyvoje 80/987, be kita ko, numatytos specialiosios garantijos mokant tokius nesumokėtus reikalavimus (žr. Sprendimo *Francovich ir kt.*, C-6/90 ir C-9/90, EU:C:1991:428, 3 punktą).

32 Kiek tai susiję su tokių garantijų gavėjų nustatymu, reikia priminti, kad pagal Direktyvos 80/987 1 straipsnio 1 dalį ši direktyva taikoma darbuotojų reikalavimams, kylantiems iš darbo sutarčių ar darbo santykių ir pateiktiems 2 straipsnio 1 dalyje apibrėžtiems nemokiems darbdaviams. Šios direktyvos 2 straipsnio 2 dalyje dėl sąvokų „darbuotojas“ ir „darbdavys“ pateikiama nuoroda į nacionalinę teisę. Galiausiai 1 straipsnio 2 dalyje numatyta, kad valstybės narės gali išimties tvarka ir esant tam tikroms sąlygoms netaikyti šios direktyvos kai kurių jos priede išvardytų kategorijų darbuotojams (Sprendimo *Francovich ir kt.*, C-6/90 ir C-9/90, EU:C:1991:428, 13 punktas).

33 Teisingumo Teismas konstatavo, kad iš šių nuostatų matyti, jog asmuo patenka į Direktyvos 80/987 taikymo sritį, pirma, jeigu jis yra darbuotojas pagal nacionalinę teisę ir jam netaikoma šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje numatytos išimtys, ir, antra, jeigu šio asmens darbdavys yra nemokus, kaip tai suprantama pagal šios direktyvos 2 straipsnį (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Francovich ir kt.*, C-6/90 ir C-9/90, EU:C:1991:428, 14 punktą).

34 Dėl paskutinės sąlygos iš Direktyvos 80/987 2 straipsnio 1 dalies matyti, kad „nemokumas“ siejamas su reikalavimais, kad, pirma, atitinkamos valstybės narės įstatymuose ir kituose teisės aktuose būtų numatyta procedūra dėl darbdavio turto ir kad ja būtų siekiama kolektyviai patenkinti kreditorių reikalavimus, antra, kad vykdant šią procedūrą būtų leidžiama atsižvelgti į darbuotojų reikalavimus, kylančius iš sutarčių ir darbo santykių, trečia, kad būtų galima prašyti pradėti procedūrą ir, ketvirta, kad kompetentinga institucija pagal nurodytas nacionalinės teisės nuostatas galėtų priimti sprendimą pradėti procedūrą arba paskelbti galutinį įmonės arba darbdavio įstaigos uždarymą ar turimų aktyvų nepakankamumą procedūros pradėjimui pagrįsti (žr. Sprendimo *Francovich ir kt.*, C-479/93, EU:C:1995:372, 18 punktą).

35 Be to, dėl darbuotojo statuso reikia priminti, kad pagal Teisingumo Teismo praktiką Direktyvos 80/987 2 straipsnio 2 dalies pirmą pastraipą reikia aiškinti atsižvelgiant į šios direktyvos socialinį tikslą, apie kurį priminta šio sprendimo 30 punkte, todėl valstybės narės savo nuožiūra negali apibrėžti sąvokos „darbuotojas“ taip, kad pakenktų šiam tikslui, ir kad šiuo tikslu jų turimą diskreciją taip pat apriboja minėtas socialinis tikslas, kurio jos turi laikytis (Sprendimo *Tümer*, C-311/13, EU:C:2014:2337, 42 ir 43 punktai).

36 Kiek tai susiję su pagrindine byla, reikia nurodyti, kad, pirma, nebuvo ginčijama, jog pagal Graikijos teisę jūrininkai, įdarbinti pagal sutartis, kokios nagrinėjamos pagrindinėje byloje, yra darbuotojai.

37 Antra, iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad Graikijos teismas priėmė sprendimą dėl *Panagia Malta* bankroto paskelbimo. Šiame sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą taip pat konstatuota, kad nors ir atsiradę per procedūrą dėl minėto bankroto paskelbimo, atsakovų pagrindinėje byloje darbo užmokesčio reikalavimai negalėjo būti patenkinti, nesant realizuotinų aktyvų.

38 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, aišku, kad dvi kitos sąlygos, primintos šio sprendimo 33 punkte, kurios pagal Direktyvą 80/987 keliamos joje numatytos apsaugos gavėjo statusui, šioje byloje įvykdytos, todėl tokie darbuotojai iš principo turi turėti galimybę gauti šią apsaugą su sąlyga, kad bus patikrinta, ar darbuotojai, kaip antai atsakovai pagrindinėje byloje, nepašalinami iš Direktyvos 80/987 taikymo srities kaip darbuotojai, gaunantys kitas garantijų formas, kaip jos suprantamos pagal šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalį, o tai yra antrojo prejudicinio klausimo dalykas.

39 Priešingai Europos Komisijos teiginiams, darbo užmokesčio reikalavimų garantija, numatyta Direktyvoje 80/987, turi būti taikoma, kad ir kokie būtų jūriniai vandenys (valstybės narės ar trečiosios valstybės, teritorinė jūra ar išimtinė ekonominė zona arba atvira jūra), į kuriuos laivas, kur buvo pakviesti dirbti atsakovai pagrindinėje byloje, galiausiai buvo nuleistas plaukioti.

40 Ši institucija neteisingai manė galinti daryti išvadą iš sprendimų *Mosbæk* (C-117/96, EU:C:1997:415) ir *Everson ir Barrass* (C-198/98, EU:C:1999:617), kad šia garantija darbuotojai, kurių situacija tokia kaip atsakovų pagrindinėje byloje, gali naudotis tik su sąlyga, jeigu dirba Graikijos teritorijoje.

41 Pirmame šių sprendimų Teisingumo Teismas nusprendė, kad kitoje nei valstybėje narėje, kurios teritorijoje darbuotojas gyvena ir dirba, įsteigto darbdavio nemokumo atveju garantijų institucija, kompetentinga tenkinti šio darbuotojo darbo užmokesčio reikalavimus, iš principo yra darbdavio, kuris įprastai prisideda prie institucijos finansavimo, įsisteigimo vietos institucija (šiuo klausimu žr. Spendimo *Mosbæk*, C-117/96, EU:C:1997:415, 24 ir 25 punktus). Antrajame sprendime Teisingumo Teismas patikslino, kad esant situacijai, kai darbdavys turi kelis filialus skirtingose valstybėse narėse, vis dėlto yra kitaip, kai siekiant nustatyti kompetentingą garantijų instituciją, be įsisteigimo vietos, reikia papildomai remtis darbuotojų darbo vietos kriterijumi (Sprendimo *Everson ir Barrass*, C-198/98, EU:C:1999:617, 22 ir 23 punktai).

42 Taigi reikia konstatuoti, kad šiais dviem sprendimais, susijusiais su situacijomis, kai dviejų valstybių narių garantijų institucijos atrodė esančios *a priori* kompetentingos užtikrinti neapmokėtų darbuotojų reikalavimų sumokėjimą, negalima grįsti Komisijos pateikto teiginio. Teisingumo Teismo šiuose sprendimuose pateikti atsakymai visiškai nėra svarbūs atsakant į klausimą, ar kai darbdavys, kurio faktinė buveinė yra valstybėje narėje, įdarbino joje gyvenančius darbuotojus dirbti laive, neapmokėtiems darbo užmokesčio reikalavimams, kurių prireikus šie darbuotojai turi darbdaviui, kai šis tampa nemokus, suteikiama ar nesuteikiama Direktyvoje 80/987 numatyta apsauga. Kalbant konkrečiau, ši teismų praktika niekaip nelemia pareigos apriboti šią apsaugą remiantis jūrinių teritorijų statusu pagal tarptautinę teisę.

43 Be to, atsakant į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo suformuluotus klausimus svarbu nurodyti, kad šio sprendimo 38 punkte pateiktam įvertinimui negali turėti reikšmės jokie šio teismo klausime minėti ypatumai, susiję atitinkamai su tuo, kad pagrindinėje byloje nagrinėjamoms darbo sutartims taikoma trečiosios valstybės teisė, su aplinkybe, kad laivas, į kurį atsakovai pagrindinėje byloje buvo pakviesti dirbti, plaukioja su šios trečiosios valstybės vėliava, su tuo, kad darbuotojo registruota buveinė yra toje pačioje trečiojoje valstybėje narėje, ir su aplinkybe, kad atitinkama valstybė narė negali reikalauti, kad toks darbdavys prisidėtų prie Direktyvos 80/987 3 straipsnio 1 dalyje nurodytos garantijų institucijos finansavimo.

44 Visų pirma dėl sutarties sąlygos, pagal kurią pagrindinėje byloje nagrinėjamoms sutartims taikoma trečiosios valstybės teisė, reikia nurodyti, kad turi būti daromas skirtumas tarp darbuotojo prašymo garantijų institucijai sumokėti neapmokėtų darbo užmokesčių reikalavimų ekvivalentą ir tokio darbuotojo prašymo nemokiam darbdaviui dėl tokių reikalavimų sumokėjimo (šiuo klausimu žr. Sprendimo *Visciano*, C-69/08, EU:C:2009:468, 41 punktą).

45 Komisija teisingai tvirtino, kad tokiame teisės akte, kaip nagrinėjamame pagrindinėje byloje, su nustatytomis sąlygomis, kuriomis valstybė narė garantuoja neapmokėtų darbo užmokesčio reikalavimų įvykdymą darbdaviui tapus nemokiam, nereglamentuojami darbuotojo ir darbdavio sutartiniai santykiai.

46 Iš to matyti, kad, priešingai Graikijos vyriausybėms teiginiams, tokios sąlygos ir toks prašymas įvykdyti reikalavimus garantijų institucijai negali priklausyti sutarčiai taikytinos teisės, kaip ji suprantama pagal Romos konvencijos 10 straipsnį, taikymo sričiai.

47 Antra, dėl aplinkybės, kad, pirma, laivas, į kurį atsakovai pagrindinėje byloje buvo pakviesti dirbti, plaukiojo su trečiosios valstybės vėliava, ir dėl to, kad darbdavio registruota buveinė buvo toje pačioje trečiojoje valstybėje narėje, visų pirma svarbu akcentuoti, kad, kaip priminta šio sprendimo 32 ir 33 punktuose, Direktyvoje 80/987 nustatyti apsaugos gavėjo statuso kriterijai iš esmės susiję su jo, kaip darbuotojo, statusu ir aplinkybe, kad dėl darbdavio pradėta procedūra siekiant patenkinti kolektyvinius reikalavimus pagal valstybėje narėje galiojančias nuostatas.

48 Vis dėlto iš šios direktyvos nuostatų, ypač iš jos 1 straipsnio, apribojančio jos taikymo sritį, nematyti, kad darbdavio registruota buveinė arba vėliava, su kuria plaukioja laivas, kuriame įdarbinti darbuotojai, turi būti kriterijai, kuriais remiantis atliekamas šis apribojimas.

49 Ypač negalima pritarti Graikijos vyriausybės argumentams, kad ji iš Direktyvos 80/987 1 straipsnio 3 dalies, kurioje nustatyta, jog ši direktyva netaikoma Grenlandijai, padarė išvadą, kad direktyva taikoma tik darbo santykiams, kurie apima Sąjungos teritorijoje atliktą darbą, o ne tuomet, kai tokios paslaugos teikiamos su trečiosios valstybės vėliava plaukiojančiame laive.

50 Šis Direktyvos 80/987 netaikymas, kaip matyti iš jos 4 konstatuojamosios dalies, paaiškinamas tuo, kad Grenlandijos darbo rinka dėl šio regiono geografinės padėties ir darbo rinkos struktūros tuo laikotarpiu labai skyrėsi nuo kitų Bendrijos regionų. Vis dėlto tai neturi įtakos klausimui, ar valstybėje narėje gyvenantys jūrininkai, kuriuos bendrovė, turinti faktinę buveinę šioje valstybėje narėje, įdarbino šioje valstybėje su trečiosios valstybės vėliava plaukiojančiame laive, priklauso arba nepriklauso minėtos valstybės narės darbo rinkai.

51 Taip pat negalima pritarti Italijos vyriausybės pateiktam argumentui, kad aplinkybė, jog Direktyvos 80/987 1 konstatuojamoji dalis pagrįsta ekonominio vystymo ir socialinės pusiausvyros būtinybe Bendrijoje, gali vesti prie išvados, kad darbo užmokesčio reikalavimai, kuriuos turi tokie darbuotojai tokiam darbdaviui, turi būti pašalinami iš šioje direktyvoje nustatytos apsaugos taikymo srities. Pakanka nurodyti, kad pagrindinės bylos aplinkybėmis, primintomis šio sprendimo 50 punkte, visiškai neatrodė, kad tokios apsaugos suteikimas nesusijęs su šio ekonominio vystymo ir socialinės pusiausvyros tikslo įgyvendinimu arba kad jo būtų nepaisoma.

52 Antra, taip pat negalima pritarti Graikijos vyriausybės teiginiui, kad dėl aplinkybės, jog nagrinėjamas laivas plaukioja su trečiosios valstybės vėliava, ir to, kad darbuotojo registruota buveinė buvo toje pačioje valstybėje narėje, situacija, kaip nagrinėjamoji pagrindinėje byloje, bendresne prasme nepatenka į Sąjungos taikymo sritį *ratione loci*, nes ji neišplečiama trečiosioms valstybėms.

53 Šiuo klausimu primintina, jog iš nusistovėjusios teismų praktikos matyti, kad vien aplinkybės, jog darbuotojas dirba ne Sąjungos teritorijoje, nepakanka tam, kad nebūtų taikomos Sąjungos nuostatos dėl laisvo darbuotojų judėjimo, jei yra darbo santykių pakankamai glaudus ryšys su Sąjungos teritorija (pirmiausia žr. Sprendimo *Bakker*, C-106/11, EU:C:2012:328, 28 punktą ir jame nurodytą teismų praktiką).

54 Dėl pagrindinės bylos reikia nurodyti, kad atsakovų pagrindinėje byloje ir jų darbdavio darbo santykių ryšiai su Sąjungos teritorija yra skirtingi. Šie atsakovai pagrindinėje byloje sudarė darbo sutartis valstybės narės, kurioje jie gyvena, teritorijoje su darbdaviu, kurio nemokumą paskelbė šios valstybės narės teismas, nes šis darbdavys joje vykdė eksploatavimo veiklą ir turėjo faktinę buveinę.

55 Taigi dėl tokios garantijos, kaip nustatytosios Direktyvoje 80/987, kurią turi suteikti valstybės narės, atsižvelgiant į pirmiausia šios garantijos socialinį tikslą, primintą šio sprendimo 30 punkte, tokios aplinkybės rodo esant pakankamai glaudų nagrinėjamų darbo santykių ir Sąjungos teritorijos ryšį.

56 Trečia, kadangi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas savo sprendime rėmėsi JTJTK 91, 92 ir 94 straipsniais ir Sprendimu *Poulsen ir Diva Navigation* (C-286/90, EU:C:1992:453), o Graikijos vyriausybė teigė, kad iš minėtų nuostatų, aiškinamų atsižvelgiant į šią teismų praktiką, matyti, kad jų būtų nesilaikoma, jeigu Direktyvą 80/987 reikėtų aiškinti taip, kad joje nustatyta apsauga suteikiama darbuotojams, įdarbintiems bendrovės, turinčios registruotą buveinę trečiojoje valstybėje narėje, laive, kuris plaukioja su tos pačios trečiosios valstybės vėliava, reikia pateikti tolesnius paaiškinimus.

57 Sprendimo *Poulsen ir Diva Navigation* (C-286/90, EU:C:1992:453) 13 punkte priminęs, kad pagal tarptautinę teisę laivas iš principo turi tik vieną nacionalinę priklausomybę, t. y. valstybės, kurioje jis užregistruotas, šio sprendimo 16 punkte Teisingumo Teismas nusprendė, kad todėl trečiojoje valstybėje užregistruotas laivas, siekiant taikyti 1986 m. spalio 7 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 3094/86, nustatančio tam tikras žuvininkystės išteklių išsaugojimo technines priemones (OL L 288, p. 1), 6 straipsnio 1 dalies b punktą, negali būti laikomas laivu, turinčiu valstybės narės nacionalinę priklausomybę, nes turi glaudų ryšį su šia valstybe nare.

58 Tame pačiame sprendime nurodęs, kad įgulos darbui taikoma teisė siejama ne su šios įgulos narių pilietybe, o su valstybe, kurioje laivas užregistruotas, ir prireikus su jūros zona, kurioje yra šis laivas, Teisingumo Teismas taip pat konstatavo, kad 6 straipsnio 1 dalies b punktas negali būti taikomas kapitonui ir kitiems įgulos nariams vien tik dėl to, kad jie yra valstybės narės piliečiai (žr. Sprendimo *Poulsen ir Diva Navigation*, C-286/90, EU:C:1992:453, 18 ir 20 punktus).

59 Galiausiai pabrėžęs, kad 6 straipsnio 1 dalies b punktas negali būti taikomas trečiojoje valstybėje užregistruotam laivui, kai, pirma, jis yra atviroje jūroje, nes tokiam laivui joje iš principo taikoma tik jo vėliavos teisė, antra, kai jis plaukioja valstybės narės išskirtinėje ekonominėje zonoje, nes jis joje naudojasi plaukiojimo laisve, ir, trečia, kai jis kerta valstybės narės teritorinius vandenis, nes tai darydamas naudojasi taikaus praplaukimo teise, Teisingumo Teismas vis dėlto nusprendė, kad tokia nuostata laivui gali būti taikoma, kai jis yra valstybės narės teritoriniuose vandenyse arba, kalbant konkrečiau, uoste, kur jam taikoma neribota šios valstybės jurisdikcija (žr. Sprendimo *Poulsen ir Diva Navigation*, C-286/90, EU:C:1992:453, 22–29 punktus).

60 Vis dėlto reikia priminti, kad Reglamento Nr. 3094/86 6 straipsnio 1 dalies b punkte dėl tam tikrų žuvų rūšių numatyta, kad net kai sugaunamos ne valstybių narių suvereniuose arba jų jurisdikcijai priklausančiuose vandenyse, jos negali būti laikomos laive, perkraunamos, iškraunamos, gabenamos, sandėliuojamos, parduodamos, siūlomos parduoti, o turi būti iš karto išmetamos į jūrą.

61 Kitaip nei Reglamentu Nr. 3094/86, Direktyva 80/987 siekiama ne reguliuoti laivo veiklą, kurią atlieka jame esanti įgula, pavyzdžiui, žvejybą, sandėliavimą, gabenimą, iškrovimą ar prekybą žuvų ištekliais, o tik įpareigoti kiekvieną valstybę narę užtikrinti darbuotojams, pirmiausia tiems, kurie anksčiau dirbo laive, neapmokėtų darbo užmokesčio reikalavimų sumokėjimą po to, kai jų darbdavys paskelbtas nemokiu šioje valstybėje narėje.

62 Taigi šiuo klausimu neatrodo, kad viešojoje tarptautinėje teisėje būtų taisyklių, pagal kurias valstybei, su kurios vėliava plaukioja laivas, suteikiama išskirtinė galimybė nustatyti tokį garantijų mechanizmą, pirmiausia nesuteikiant tokios galimybės valstybei, kurios teritorijoje yra darbdavio, kurio nemokumą konstatavo šios valstybės teismas, faktinė veiklos vieta.

63 Taip visų pirma nėra JTJTK 92 straipsnio 1 dalies ir 94 straipsnio 1 dalies bei 2 dalies b punkto, kuriais remiasi prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, arba anksčiau galiojusių tarptautinių papročių, kuriuos tam tikrais atvejais atspindi šios nuostatos, atveju.

64 JTJTK 92 straipsnio 1 dalis siejama su išimtine jurisdikcija, kurią „atviroje jūroje“ turi valstybė su jos vėliava plaukiojantiems laivams.

65 Be to, iš JTJTK 94 straipsnio 1 dalies ir 2 dalies b punkto matyti, kad kiekviena valstybė veiksmingai vykdo savo jurisdikciją ir kontrolę administraciniais, techniniais ir socialiniais klausimais laivuose, plaukiojančiuose su jos vėliava, ir kad kiekviena valstybė pagal vidaus teisę pirmiausia įgyvendina jurisdikciją kiekvienam su jos vėliava plaukiojančiam laivui, taip pat laivo kapitonui, pareigūnams ir įgulos nariams, kiek tai susiję su laivo administraciniais, techniniais ir socialiniais klausimais.

66 Reikia nurodyti, kad mechanizmo, kaip antai numatyto Direktyvoje 80/987, pagal kurį valstybė narė užtikrina neapmokėtų darbo užmokesčio reikalavimų apmokėjimą, kuriuos anksčiau laive dirbę jūrininkai turi darbdaviui, šios valstybės narės teismo paskelbtam nemokiu, nustatymas netrukdo tokio laivo vėliavos valstybei veiksmingai vykdyti jurisdikciją šiam laivui arba jo įgulai su šiuo laivu susijusiais socialiniais klausimais, kaip tai numatyta minėtose JTJTK nuostatose.

67 Trečia, dėl aplinkybės, kad šioje byloje Graikijos valstybė negalėjo reikalauti, kad darbdavys mokėtų įmokas į garantijų fondą, nurodytą Direktyvos 80/987 3 straipsnio 1 dalyje, visų pirma reikia nurodyti, kad sprendime dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nėra paaiškinimų dėl tokios galimybės neturėjimo.

68 Be to, iš Direktyvos 80/987 5 straipsnio b punkto matyti, kad numatoma, jog darbdaviai turi prisidėti prie garantijų institucijų finansavimo, išskyrus atvejus, kai jas visiškai finansuoja tik valdžios institucijos, todėl remiantis šios direktyvos bendra struktūra ryšys, galintis egzistuoti tarp darbdavio pareigos mokėti įnašus ir garantijų fondo intervencijos, nėra būtinas.

69 Galiausiai reikia nurodyti, kad šioje byloje, kaip matyti iš sprendimo dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą, kaip tik atsižvelgiant į aplinkybę, kad *Panagia Malta* turėjo faktinę buveinę Graikijoje, šios bendrovės bankrotą galėjo paskelbti šios valstybės narės teismas pagal jos teisės aktus. Kaip išvados 60 punkte nurodė generalinis advokatas, vien dėl aplinkybės, kad Graikijos valstybė savo teisės aktuose tam tikrais atvejais nenumatė, kad tokia bendrovė turi mokėti įnašus, arba nepadarė taip, kad ši bendrovė vykdytų įsipareigojimą pagal šiuos teisės aktus, negali būti apribojama nagrinėjamų darbuotojų teisė į Direktyvoje 80/987 numatytą apsaugą.

70 Šiuo klausimu reikia priminti, kad šios direktyvos 5 straipsnio c punkte aiškiai numatyta, kad institucijų mokėjimo pareiga egzistuoja nepriklausomai nuo įsipareigojimo prisidėti prie finansavimo vykdymo.

71 Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, į pirmąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyva 80/987 aiškintina taip, kad jei būtų taikoma šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalis, valstybėje narėje gyvenantys jūrininkai, įdarbinti šioje valstybėje kaip bendrovės, kurios registruota buveinė yra trečiojoje valstybėje, o faktinė – šioje valstybėje narėje, darbuotojai šiai bendrovei priklausančiame kruiziniame laive, plaukiojančiame su minėtos trečiosios valstybės vėliava, pagal darbo sutartį, kurioje šios trečiosios valstybės teisė nurodoma kaip taikytina teisė, turi turėti galimybę naudotis apsauga, numatyta šioje direktyvoje dėl nesumokėtų darbo užmokesčio reikalavimų šiai bendrovei, po to, kai atitinkamos valstybės narės teismas taikydamas nacionalinę teisę paskelbė šios bendrovės bankrotą.

Dėl antrojo klausimo

72 Prašymą priimti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas antruoju klausimu iš esmės nori sužinoti, ar Direktyvos 80/987 1 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad, kalbant apie darbuotojus, kurių situacija tokia kaip atsakovų pagrindinėje byloje, apsauga, numatyta Įstatymo 1220/1981 29 straipsnyje, kai jūrininkai paliekami užsienyje likimo valiai, yra „apsauga, lygiavertė šios direktyvos teikiamai apsaugai“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą.

73 Šiuo klausimu reikia priminti, kad pagal Direktyvos 80/987 1 straipsnio 2 dalį „valstybės narės gali išimties tvarka netaikyti šios direktyvos kai kurių kategorijų darbuotojų reikalavimams dėl šių darbuotojų darbo sutarčių arba darbo santykių specialaus pobūdžio arba esant kitoms garantijų formoms, kurios teikia darbuotojams apsaugą, lygiavertę šios direktyvos teikiamai apsaugai“; konkrečių darbuotojų kategorijos išvardytos šios direktyvos priede.

74 Šio sąrašo II punkte, skirtame „darbuotojams, kuriems taikomos kitos garantijų formos“, kiek tai susiję su Graikijos Respublika, nurodytos jūros laivų įgulos.

75 Be to, kaip jau konstatavo Teisingumo Teismas, ir iš Direktyvos 80/987, kuria siekiama užtikrinti minimalią visų darbuotojų apsaugą, tikslo, ir iš šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalyje numatyto neįtraukimo galimybės išimtinio pobūdžio matyti, kad „lygiaverte“, kaip tai suprantama pagal šią nuostatą, gali būti laikoma tik tokia apsauga, kuri, nors ir pagrįsta sistema, kurios sąlygos skiriasi nuo Direktyvoje 80/987 numatytų sąlygų, užtikrina darbuotojams joje apibrėžtas pagrindines garantijas (Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-53/88, EU:C:1990:380, 19 punktas).

76 Dėl Įstatymo 1220/1981 29 straipsnio reikia nurodyti, kad, kaip savo klausime pažymėjo prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, pagal šią nuostatą nustatyta apsauga suteikiama tik užsienyje likimo valiai paliktiems jūrininkams, o ne dėl to, kad darbdavys tapo nemokus, kaip to reikalaujama pagal Direktyvą 80/987.

77 Taigi šiuo klausimu reikia konstatuoti, kad darbdavys gali tapti nemokus, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 80/987, bet paskui nepalikti likimo valiai savo įdarbintų jūrininkų užsienyje minėtose nacionalinėse nuostatose numatytomis sąlygomis.

78 Iš to matyti, kad esant situacijai, kuri visiškai atitinka darbuotojų pagrindinėje byloje situaciją, tose pačiose nuostatose nenumatytas neapmokėtų reikalavimų sumokėjimas darbuotojams, t. y. garantija, kuri, kaip pirmiausia matyti iš šios direktyvos 1 konstatuojamosios dalies, vis dėlto yra esminis šios direktyvos tikslas (Sprendimo *Komisija prieš Graikiją*, C-53/88, EU:C:1990:380, 20 punktas)

79 Šiomis aplinkybėmis pagal nagrinėjamą nacionalinę nuostatą darbuotojams, kurių situacija tokia kaip atsakovų pagrindinėje byloje, nesuteikiama apsauga, lygiavertė apsaugai pagal Direktyvą 80/987.

80 Todėl į antrąjį klausimą reikia atsakyti: Direktyvos 80/987 1 straipsnio 2 dalis aiškintina taip, kad, kalbant apie darbuotojus, kurių situacija tokia kaip atsakovų pagrindinėje byloje, apsauga, numatyta Įstatymo 1220/1981 29 straipsnyje, kai jūrininkai paliekami užsienyje likimo valiai, nėra „apsauga, lygiavertė šios direktyvos teikiamai apsaugai“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

81 Kadangi šis procesas pagrindinės bylos šalims yra vienas iš etapų prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje, bylinėjimosi išlaidų klausimą turi spręsti šis teismas. Išlaidos, susijusios su pastabų pateikimu Teisingumo Teismui, išskyrus tas, kurias patyrė minėtos šalys, nėra atlygintinos.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (ketvirtoji kolegija) nusprendžia:

1. **1980 m. spalio 20 d. Tarybos direktyvą 80/987/EEB dėl valstybių narių įstatymų, susijusių su darbuotojų apsauga jų darbdaviui tapus nemokiam, suderinimo reikia aiškinti taip, kad jei būtų taikoma šios direktyvos 1 straipsnio 2 dalis, valstybėje narėje gyvenantys jūrininkai, įdarbinti šioje valstybėje kaip bendrovės, kurios registruota buveinė yra trečiojoje valstybėje, o faktinė – šioje valstybėje narėje, darbuotojai šiai bendrovei priklausančiame kruiziniame laive, plaukiojančiame su minėtos trečiosios valstybės vėliava, pagal darbo sutartį, kurioje šios trečiosios valstybės teisė nurodoma kaip taikytina teisė, turi turėti galimybę naudotis apsauga, numatyta šioje direktyvoje dėl nesumokėtų darbo užmokesčio reikalavimų šiai bendrovei, po to, kai atitinkamos valstybės narės teismas taikydamas nacionalinę teisę paskelbė šios bendrovės bankrotą.**

2. **Direktyvos 80/987 1 straipsnio 2 dalį reikia aiškinti taip, kad, kalbant apie darbuotojus, kurių situacija tokia kaip atsakovų pagrindinėje byloje, apsauga, numatyta Įstatymo 1220/1981, kuriuo papildomi ir pakeičiami su Pirėjo uosto valdymo institucija susiję teisės aktai, 29 straipsnyje, kai jūrininkai paliekami užsienyje likimo valiai, nėra „apsauga, lygiavertė šios direktyvos teikiamai apsaugai“, kaip ji suprantama pagal šią nuostatą.**

Parašai.